

Büntető eljárásjogi elemek a fogvatartottak fegyelmi felelősségre vonásában

FORGÁCS Judit¹

A fogva tartás során elkövetett fegyelmi vétségnek minősülő cselekmények esetében, alapvetően arra törekszünk, hogy hatékonyan, emberségesen és magas szakmai normákkal biztosítsuk a szükséges kontroll és szankciók érvényesülését. A fogvatartottak fegyelmi eljárása cél- és feladatrendszerének tekintetében, az eljárás strukturális felépítésében szoros rokonságot mutat a büntetőeljárással. Tanulmányomban a fenti állítást igyekeztem bizonyítani a fegyelmi eljárás minél részletgazdagabb bemutatásán keresztül.

Kulcsszavak: büntetés-végrehajtás, fegyelmi eljárás, fogvatartottak, büntetőjogi vád

A büntetés-végrehajtási jogterület sajátossága, hogy a fogvatartottat teljes körűen érinti, szinte az egyén valamennyi alapjogát, életviszonyát átfogja. Az ítéletben az elítéltekkel szemben meghatározott joghátrány főként a kiszabott büntetés, az alkalmazott büntetőintézkedés végrehajtása során valósul meg.

A fegyelem fenntartása és a fenytések kiszabása a börtönök működtetésének a legkényesebb és ezért legfontosabb szakmai kérdései közé tartozik. A megfelelő kontroll és a kellő fegyelem a személyes viselkedés és a közös tevékenységek vonatkozásában szükséges a fogva tartás elsődleges kezelési céljainak követéséhez is. Ezen túlmenően, a társadalom joggal várja el, hogy a börtönök fegyelmezetten működjenek; a börtön-személyzet biztonságos és hatékony őrzési és kezelői munkavégzése okán. Ezen ügyekben alapvető, hogy hatékonyan, emberségesen és magas szakmai normákkal biztosítsa a megfelelő és igazságos megoldásokat, amelyek révén a szükséges kontroll és a szankciók végrehajtása érvényesül. A büntetés-végrehajtási intézet rendjének, fegyelmének betartását a jogalkotó elsősorban az elítéltek önkéntes jogkövetésétől várja, de számol azzal is, hogy egy részük megszegi a büntetés-végrehajtás rendjének szabályait.² A szabadságvesztést töltő elítéltet büntetőjogi és fegyelmi felelősség terheli. A büntetés-végrehajtási intézetekben fogva tartottak fegyelmi felelősségét a fegyelmi eljárás

¹ FORGÁCS Judit bv. alezredes, szaktanár, NKE Rendészettudományi Kar, Büntetés-végrehajtási Tanszék, PhD-hallgató, ME Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
Judit FORGÁCS correctional Lieut. Colonel, teacher, NUPS Faculty of Low Enforcement Department of Corrections, PhD student, UM Deák Ferenc Doctoral School of Law
orcid.org/0000-0003-4490-5875, forgacs.judit@uni-nke.hu

² Szűcs (2011) 69.

és végrehajtás törvényességének garantálására való tekintettel törvény,³ rendelet⁴ és országos parancsnoki szakutasítás⁵ is szabályozza.

A fegyelmi felelősségre vonás releváns nemzetközi jogforrásai

A fogvatartottak fegyelmi felelősségre vonatkozó legkorábban született jogi dokumentumnak az 1955-ben elfogadott „A Fogvatartottakkal való Bánásmódról Vonatkozó ENSZ Minimum Standard Szabályok”⁶ (továbbiakban: ENSZ Minimum Szabályok) tekinthetők. Az ENSZ Minimum Szabályok fontos garanciákat tartalmaznak a fogvatartottakkal való bánásmóddal kapcsolatban, és külön kitérnek a fegyelmezés kérdéseire is.⁷ Jelesül a 31. § tiltja a fegyelmi büntetésként alkalmazott testi fenyítést, a sötétzárkát, valamint minden kegyetlen, embertelen és megalázó büntetést. Garanciális elemként jelenítik meg, hogy a fogvatartott nem büntethető, amennyiben nem tájékoztatták az ellene felhozott fegyelmi vétségekről és nem biztosítottak számára megfelelő lehetőséget védekezésre. Az eljárásra vonatkozó szabály többek között, hogy az illetékes hatóságnak minden esetben kimerítő nyomozást kell folytatnia az ügy kivizsgálása érdekében. [30. § (2) bek.]

Az Európa Tanács jogalkotói munkájából a fegyelmi eljárásra vonatkozóan az Európai Börtönsszabályok emelendő ki. Ugyanakkor megfigyelhető az Emberi Jogok Európai Egyezménye⁸ (továbbiakban: Egyezmény) és a hozzá kapcsolódó bírói joggyakorlat érvényesülése is a fogvatartottak fegyelmi felelőssége vonatkozásában.

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által elfogadott Európai Börtönsszabályok (továbbiakban: Börtönsszabályok) az ENSZ dokumentumánál részletesebb szabályokat tartalmaznak, amelyek pontosabban tükrözik az Európa Tanács tagállamainak álláspontját, illetve jobban rávilágítanak az európai büntetés-végrehajtás neuralgikus pontjaira.⁹ A fegyelemmel foglalkozó fejezet (56. szabály) mondja ki, hogy a fegyelmi eljárás csakis végső eszközként vehető igénybe, ahol pedig lehetséges, a büntetés-végrehajtási hatóságoknak restaurációs vagy mediációs mechanizmusokat kell alkalmazniuk a viták rendezésére. A jogbiztonság elősegítésére a Börtönsszabályok kritériuma értelmében, csak olyan magatartások minősíthetők fegyelmi vétségnek, amelyek alkalmasak a helyes rend, a biztonság és a biztonságosság veszélyeztetésére. Az ENSZ Minimum Szabályokhoz képest két új elem jelenik meg a jogszabályi szinten szabályozandó kér-

³ 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról.

⁴ A szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet és a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak fegyelmi felelősségéről szóló 14/2014. (XII. 17.) IM rendelet.

⁵ A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 25/2017 (II. 14.) a bv. intézetekben fogvatartottak fegyelmi ügyeinek intézésére kiadott szakutasítása.

⁶ *United Nations, Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners.*

⁷ Pallo–Forgács (2015)

⁸ Az Egyezmény keretében (II. fejezet) állították fel az Emberi Jogok Európai Bíróságát (EJEB), amely az emberi jogok legfőbb európai bírói fóruma és feladata az Egyezmény érvényesítése.

⁹ Bieber – M. Tóth (2014) 11.

déskörök között: a fegyelmi eljárási szabályok és a jogorvoslathoz való jog. A büntetés kiszabásával kapcsolatban elsődleges szabály, hogy csakis a törvényben meghatározott következmények kiszabása lehetséges (60. szabály 1. pont). Új elem az ENSZ dokumentumhoz képest, hogy a büntetésnek mindig arányosnak kell lennie az elkövetett vétséghez képest (60. szabály 2. pont), az arányosság kapcsán mérlegelendő szempontokat azonban példálózó jelleggel sem sorolja fel a tárgyaltdokumentum.¹⁰

Az ENSZ Minimum Szabályokhoz hasonlóan az Európai Börtönszabályok is általános és abszolút érvényű tilalmat tartalmaz a kínzással, az embertelen vagy kegyetlen bánásmóddal, illetve büntetéssel szemben.¹¹ Tilos továbbá a családdal való kapcsolat-tartás teljes tilalma is, valamint a kollektív büntetés.

A fegyelmi felelősségre vonás jogi keretei

A fegyelmezést és az ahhoz kapcsolódó fegyelmi fenytéseket a végrehajtás rendjének fenntartásához, a büntetés-végrehajtás biztonságához kapcsolódó, helyreállító, együttműködésre ösztönző, az elkövetőt és más fogvatartottakat visszatartó szankció. A büntetés-végrehajtási intézetekben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak fegyelmi felelősségére vonatkozóan, a 14/2014. IM rendelet¹² (továbbiakban: Rendelet) tartalmaz részletes előírásokat. A fenytések célját a jogalkotó egyrészt a megelőzésben jelöli meg, amely lehet speciális (a fegyelemsértő fogvatartott visszatartása újabb fegyelemsértéstől), másrészt lehet általános, avagy generális. Utóbbi esetben az alkalmazott fenytéssel a prevenció valamennyi fogvatartottra irányul. A megelőzésen túl további célkitűzés, kívánalom a rend és a biztonság helyreállítása, illetve nem utolsósorban az elkövető együttműködésre ösztönzése.¹³ A Rendelet határozza meg a fegyelmi vétség *elkövetői körét*: a szabadságvesztésre, az elzárásra ítélt, közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztést töltő, pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztést töltő, előzetesen letartóztatott, rendbírásg helyébe lépő elzárást töltő és szabálysértési elzárást töltő¹⁴ (a továbbiakban együtt: fogvatartott).

A Rendelet 2. §-a fogalmazza meg a *fegyelemsértés kritériumait*, amely szerint fegyelmi vétséget követ el az a fogvatartott, aki a büntetés-végrehajtás rendjét *szándékosan megszegi*, más fogvatartottat fegyelemsértés elkövetésére *szándékosan rábír*, vagy más fogvatartott részére fegyelemsértés elkövetéséhez *szándékosan segítséget nyújt*. A fegyelemsértést megvalósító magatartás kategóriáinál felfedezhetőek a bűncselekmény elkövetőire vonatkoztatott kritériumok, megfigyelhető, hogy generálisan büntetni kívánja a közvetlen tettetést és a részeseken belül a bűnségédet és a felbujtót egyaránt. Ennek megerősítésére külön kitér a 1. § (2) bekezdésében, amely szerint

¹⁰ Bieber – M. Tóth (2014) 12.

¹¹ Pallo–Forgács (2015)

¹² A büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak fegyelmi felelősségéről szóló 14/2014. (XII. 17.) IM rendelet.

¹³ Rendelet 3.§ (3) bek.

¹⁴ Rendelet 1.§.

a szándékosságra, a kísérletre, a felbujtóra, a bűnsegédre, valamint a büntethetőséget kizáró okokra a 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (továbbiakban: Btk) által meghatározottakat a fegyelmi felelősségre vonatkozóan is alkalmazni kell.

A modern kori büntetés-végrehajtás több mint 70 éves tapasztalatának esszenciája, a konkrét fegyelmi vétségek nevesítése:

- a büntetés-végrehajtás rendjére és biztonságára, a fogvatartottak kötelezettségeire vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek megsértése;
- az intézet házirendjének megszegése;
- utasítás megtagadása;
- munkarend megszegése;
- élet vagy a testi épség veszélyeztetése;
- tiltott tárgy birtoklása;
- pszichoaktív szer tartása, fogyasztása;
- az élelem átvételének megtagadása.

A Rendelet 4. §-a értelmében a *fegyelmi felelősség megállapítását kizárják* a következő büntethetőséget kizáró okok:

- a beszámítási képességet kizáró kóros elmeállapot;
- a kényszer vagy a fenyegetés;
- a tévedés;
- a jogos védelem;
- a végszükség;
- az olyan utasítás végrehajtásának a megtagadása, amelynek teljesítésével a fogvatartott bűncselekményt, szabálysértést vagy fegyelemsértést követne el.

A fegyelmi felelősség megállapításánál kizáró okok a Btk. 15. §-ával egybehangzóan szubjektív és objektív kizáró okokat említ a fegyelmi felelősségre vonás vonatkozásában.

Említést érdemel, hogy a jogalkotó a kóros elmeállapotú elkövetők esetében privilegizált megítélést biztosít, amikor a felelősségre vonás lehetőségét kizárja.¹⁵ Hasonlóságot találunk a *büntethetőséget megszüntető okok* vizsgálatakor is: nem indítható fegyelmi eljárás, ha a fegyelemsértés elkövetése óta hat hónap eltelt, a fegyelmi jogkör gyakorlójának a fegyelemsértés elkövetéséről és az elkövető személyéről való tudomás-szerzésétől számított harminc nap eltelt, vagy ha az elkövető büntetés-végrehajtási jogviszonya megszűnt.

A fegyelmi eljárás résztvevői

A fegyelmi felelősség bizonyítására a büntetés-végrehajtási intézet hivatott, a fegyelmi felelősség megállapítója a Rendelet 6. §-a értelmében az intézet parancsnoka vagy

---

¹⁵ Pallo (2006) 21.

a parancsnok által kijelölt személy lehet (a továbbiakban együtt: a fegyelmi jogkör gyakorlója). A fegyelmi felelősség megállapításában a fegyelmi jogkör gyakorlóját kizárólag a büntetőeljárásban és szabálysértési eljárásban meghozott határozat és az abban megállapított tényállás köti, ezen túl a fenytések kiszabása is a fegyelmi jogkör gyakorlójának kizárólagos hatáskörébe tartozik. A fegyelmi jogkör gyakorlójának szerepét vizsgálva – a büntetőeljárással történő összevetésben – kijelenthető, hogy a bíró és az ügyész jogkörét kvázi hatáskörrel gyakorolhatja a fegyelmi eljárás vonatkozásában. Ezzel kapcsolatban meg kell említeni a Helsinki Bizottság 2014-ben megjelent tanulmányát, amely szerint: „...amennyiben a nyomozás, a »vád« és az ügy elbírálása összemosódik, úgy értelemszerűen sérül az ártatlanság védelme, hiszen az elbíráló személy nem tekinthető függetlennek és pártatlannak. Az említett eljárási pozíciók egybecsúszása aláássa a kontradikció érvényesülését is a fegyelmi eljárás során, ami szükségszerű előfeltétele a hatékony bizonyítási eljárásnak.”¹⁶ A fegyelmi eljárás során kijelölt *vizsgáló* folytatja le a bizonyítási eljárást, értékeli a bizonyítékokat, állapítja meg a tényállást, ő veszi számba az enyhítő és súlyosbító körülményeket, tehát egyfajta nyomozási, vádlói feladatot lát el. A *fogvatartott* szerepe értelemszerűen elsősorban saját védelmének ellátására irányul, védelme hatékonyabbá tételéhez az eljárás bármely szakaszában *védőt* hatalmazhat meg, vagy védő kirendelése iránti kérelmet terjeszthet elő a büntetés-végrehajtási bíróhoz.

A fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat és a felelősségre vonás kezdeményezése

A fegyelmi eljárás kezdeményezésére a büntetés-végrehajtás személyi állományának tagja jogosult (hivatásos, közalkalmazott vagy munkaviszonyban álló büntetés-végrehajtási dolgozó). A Rendelet 6. §-a értelmében, aki a fegyelemsértés elkövetésének gyanúját észleli és a feltételezhető fegyelemsértést elkövető személyéről is tudomással bír, köteles a cselekmény észlelését, vagy az arról való tudomásszerzést követő nyolc napon belül a fegyelmi eljárást írásban kezdeményezni. Az észlelő szerepe különös jelentőséggel bír az eljárás vonatkozásában, mivel minél pontosabban és tényyszerűen rögzíti a fegyelemsértés körülményeit, annál jobban segíti a jogkör gyakorlójának rendelkezéseit az eljárás során. A büntetés-végrehajtás biztonsága szempontjából kiemelt jelentőséggel bíró események vonatkozásában, az elsődleges intézkedések sorából elengedhetetlen a veszély elhárítása, az elkövető/elkövetők és a tanúk egymástól való elszigetelése. A fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat része az eseményt követő meghallgatási jegyzőkönyvek felvétele, a tárgyi bizonyítékok összegyűjtése, és a követő intézkedések megtétele.

Leggyakrabban a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését ellátó személyi állomány tagja (körletfelügyelő, biztonsági felügyelő, foglalkoztatási felügyelő, közalkalmazott) észleli a fegyelmi vétség elkövetését, a fegyelmi eljárás kezdeményezését elsősorban az észlelő végzi el. A tényállás – a fegyelmi eljárást kezdeményező lap szempontjainak megfelelő – rögzítése során a cselekményt tárgyszerűen kell leírni, meg kell

¹⁶ Kazai–Kovács (2014) 35.

jelölni az elkövetés helyét, idejét és módját, meg kell nevezni az esetleges tanúkat, tárgyi bizonyítási eszközöket. Ez utóbbiakat a fegyelmi esemény észlelője köteles lefoglalni, és a fegyelmi jogkör gyakorlójának átadni. A fegyelmi ügy súlyosságára és összetettségére figyelemmel az elsődleges jelentéseket/meghallgatási jegyzőkönyveket az észlelőnek, tanúknak, körlet-főfelügyelőnek, reintegrációs tisztnak, biztonsági tisztnak el kell készíteni a sikeres kivizsgálás érdekében. A fegyelmi eljárás kezdeményezője minden esetben köteles a fogvatartott tudomására hozni a kezdeményezés tényét. Az elítélt a közlést aláírásával veszi tudomásul. Az aláírás megtagadása, vagy az eljárás alá vont fogvatartott írástudatlansága esetén azt két tanúval kell hitelesíttetni, amely megfeleltethető a büntetőeljárás során alkalmazott hatósági tanú szerepkörével.

Eljárás szabálysértés és bűncselekmény esetén

Az elkövetett fegyelmi vétségek bizonyos esetekben egyidejűleg szabálysértést vagy bűncselekményt is megvalósítanak (például garázdaság, súlyos testi sértés). A 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról (továbbiakban: Bv. tv.) 170. §-a értelmében, amennyiben a fegyelmi cselekmény egyidejűleg szabálysértést is megvalósít, úgy a büntetés-végrehajtási intézetnek a sérelmére elkövetett szabálysértések esetén mindenképpen feljelentést kell tennie, míg más fogvatartottak sérelmére elkövetett szabálysértés esetén erre a fogvatartottak számára lehetőséget kell biztosítani. A magánindítványra üldözendő szabálysértések esetén (például tulajdon elleni szabálysértés, becsületsértés), az eljárás csak a sértett kezdeményezésére indítható meg, ezért a sértettnek erről előzetesen nyilatkoznia kell. A szabálysértési feljelentésnek nincs halasztó hatálya a fegyelmi eljárás lefolytatására.

A büntetés-végrehajtási intézetben bekövetkezett bűncselekmények Frigyer szerint három módon juthatnak a hatóság tudomására. Egyik leggyakrabban előforduló lehetőségként említi a hivatalból történő feljelentés tényét. Ilyenkor általában az intézet személyi állománya észleli elsőként a bűncselekmény bekövetkezését (fogvatartotti jelentés útján, észlelőként vagy a bűncselekmény elszenvedőjeként). Ritkábban előforduló lehetőség, mikor az ügyész törvényességi felügyeleti és jogvédelmi tevékenysége során észleli a bűncselekmény gyanúját és az eljárás megindítását kezdeményezi, de a fogvatartott oldaláról is érkezhetsz feljelentés a nyomozóhatóság irányába. Mindhárom esetben a tudomásra jutást követően a büntetőeljárással párhuzamosan fegyelmi felelősségre vonást kell kezdeményezni az intézet rendjének is biztonságának megtartása okán, függetlenül az esetleges bűnösség megállapításától.¹⁷

---

¹⁷ Frigyer (2016) 236.

A védekezéshez való jog érvényesülése

Már a fegyelmi eljárás kezdeményezésekor a fogvatartottat nyilatkoztatni kell arra vonatkozóan, hogy kíván-e védői támogatást igénybe venni. A Rendelet 23. §-a értelmében a fogvatartott a fegyelmi eljárás bármely szakaszában *védőt* hatalmazhat meg, vagy védő kirendelése iránti kérelmet terjeszthet elő a büntetés-végrehajtási bíróhoz. A védő a fegyelmi vizsgálat során végzett eljárási cselekményeknél, és a fegyelmi tárgyaláson jelen lehet, az eljárás alá vont fogvatartotthoz és a tanúkhöz kérdéseket intézhet, bizonyítási indítványt tehet, a fegyelmi vizsgálat befejezése után az iratokat tanulmányozhatja, a fegyelmi tárgyaláson az ügy érdemi elbírálása előtt felszólalhat, az eljárás alá vont fogvatartottal értekezhet, őt jogairól felvilágosíthatja.

A fegyelmi eljárás elrendelése és egyéb rendelkezések

A fegyelmi eljárást kezdeményező iratot a fogvatartottal való közlés után – legkésőbb a közlést követő munkanapon – a fegyelmi eljárás kezdeményezője köteles eljuttatni a fegyelmi jogkör gyakorlójának. A fegyelmi jogkör gyakorlója a kézhezvétel napján dönt a fegyelmi eljárás további menetét illetően. Ha a *cselekmény ténybeli megítélése egyszerű*, továbbá az az intézet rendjét csak olyan kis mértékben sérti vagy veszélyezteti, hogy a Bv. tv.-ben meghatározott legenyhébb fenytés kiszabása is elegendőnek látszik, akkor a fogvatartott *reintegrációs tisztjének hatáskörébe utalja*.

Fegyelmi vétség elbírálása a reintegrációs tiszt hatáskörében

A reintegrációs tiszt fogvatartottakkal való viszonyát, szerepét és alapfeladatát tekintve is az a személy, aki elsősorban nem az intézet biztonságának fenntartásáért, hanem azért felelős, hogy a fogvatartás és reintegráció kettőssége sikeresen megvalósuljon. Ebből következően, nem csupán a mindenki számára látható körülményeket tudná értékelni a fegyelmi eljárás során, hanem azokat a belső, mögöttes okokat is képes lenne bevonni az eljárásba. A reintegrációs tiszt – a meghallgatást követően – három irányba terelheti az eljárás menetét. A fogvatartottat *kioktatásban részesítheti*,¹⁸ ha a cselekmény tárgyi súlya és az elkövető személyisége miatt a feddés kiszabása szükségtelen, legenyhébb fenytésként *feddést szabhat ki*,¹⁹ vagy a jogszabályban nevesített esetekben köteles visszautalni az ügyet a fegyelmi jogkör gyakorlójának.

A közvetítői eljárás a fegyelmi procedúrában

A büntetés végrehajtása során alkalmazott közvetítői eljárás az enyhébb tárgyi súlyú cselekmény (vagy jogszabályban közvetítői eljárásba utalt ügyben), fegyelmi vét-

¹⁸ A kioktatás nem minősül fegyelmi fenytésnek, egyfajta speciális figyelmeztetésként kell értelmezni, amely megelőzi a fenytés kiszabását, és amelynek a nyilvántartásban is nyoma marad.

¹⁹ A feddés nem jár egyéb következményekkel.

ség esetén az elítéltek egymás közötti konfliktusainak hatékony rendezési metódusa, amelyben az arra kiképzett személyi állománytag a *mediátor* szerepét végzi. Hazánkban, a polgári jogvitákban (perekben) 2003. március 17-étől, míg büntetőügyekben 2007. január 1-jétől elviekben alkalmazhatóvá vált a közvetítői eljárás. A fegyelmi eljárás során alkalmazható közvetítői eljárásról a Bv. tv. 171. §-a rendelkezik. A fegyelmi jogkör gyakorlója az elítélt, egy másik elítélt sérelmére megvalósított fegyelemsértése miatt indult eljárást megszüntetheti, a fenytés végrehajtását felfüggesztheti, ha az elítélt közvetítői eljárásban vesz részt. Közvetítői eljárásra utalásnak akkor van helye, ha az eljárás alá vont fogvatartott beismerte a fegyelemsértés elkövetését. Ugyancsak feltétel a felek, azaz mind az eljárás alá vont fogvatartott, mind pedig a sértett hozzájárulása az eljáráshoz. A közvetítő feladata, hogy a tudomására jutott konfliktus mérlegelése után az elítéltek közti megállapodást segítse. A megállapodás tartalmi részébe a közvetítést végző személy csak a jogszabályi kereteknek megfelelő, és az intézet belső rendjéhez igazodó módon és mértékben avatkozhat be.²⁰ A közvetítő reintegrációs tiszt ugyanakkor a megállapodás végrehajtását is ellenőrzi, nyomon követi, a megvalósulást pedig a megállapodásban rögzíti.

A fegyelmi elkülönítés

A fegyelmi okból elrendelt elkülönítés, az egyik legmarkánsabb bizonyítéka a büntetőeljárás gyakorlati elemei átszivárgásának. A fegyelmi elkülönítés párhuzamba hozható az előzetes letartóztatási kényszerintézkedéssel, mivel a fogvatartott eljárás alá vont személyként a fegyelmi eljárás zavartalanságának biztosítására és a bűnisméltés elkerülésére kiemelhető mindennapi környezetéből, új környezetében (fegyelmi zárkában tölthető egyszemélyes elhelyezés) életrendje és a programokon való részvétel lehetősége korlátozható. Az elkövetett fegyelmi vétséget mérlegelve a fogvatartott az elkülönítés idejére, akár teljesen eltiltható a munkahelyen történő megjelenéstől, sport-, kulturális és szabadidős foglalkozásokon történő részvételtől, egyházi és vallási rendezvényeken való részvételtől.

A Rendelet 13. §-a az elkülönítés indoklását szűkszavúan „az eredményes vizsgálat érdekében” meghatározással jelöli. A fegyelmi elkülönítés az első fokú eljárás tartamáig, legfeljebb azonban *húsz napig tarthat*, ez idő alatt a fogvatartott nem érintkezhet a fegyelemsértés többi elkövetőjével, a tanúkkal és a sértettekkel.

Az első fokú fegyelmi eljárás, vizsgálat

A fegyelmi eljárással szemben a tisztességes eljárás követelménye szempontjából két feltétel támasztható. Egyrészt meg kell felelnie a hatékonyság követelményének, azaz alkalmasnak kell lennie arra, hogy a tényállást és a fegyelmi cselekmény mögöttes okait

²⁰ A megállapodás tartalmazhatja például az emberi érintkezés szabályainak betartására, a nem megfelelő jelzők használatának elhagyására, a konfliktusok megoldását tettelegesség helyett a reintegrációs tiszt segítség kérésére irányuló vállalásokat.

feltárja, ami egyfajta rugalmasságot és közvetlenséget feltételez. Másrészt érvényre kell juttatnia a tisztességes eljárás részét képező garanciális elemeket. A fegyelmi eljárás bonyolultabb, súlyosabb és kiemelt figyelmet érdemlő cselekmények esetében a fegyelmi jogkör gyakorlója elrendeli a fegyelmi eljárást, ezzel egy időben megjelöli az ügy vizsgálatával megbízott személyt (továbbiakban: kivizsgáló) és meghatározza a kivizsgálás határidejét.

A Rendelet 12. §-a pontja határozza meg a kivizsgáló személyét,²¹ aki fegyelmi jogkör gyakorlója által megjelölt határidőn belül megvizsgálja a fegyelmi vétség elkövetésének körülményeit. Nem jelölhető ki vizsgálónak az, aki az ügyben a fegyelmi eljárást kezdeményezte, akit az ügyben tanúként kell meghallgatni, akitől a cselekmény elfogulatlan megítélése bármely okból nem várható el.

A fegyelmi ügy *kivizsgálója* a bizonyítási eljárás során meghallgatja az elítéltet, esetlegesen a tanúkat, beszerzi a tárgyi bizonyítékokat és helyszíni szemlét tarthat. A bizonyítás során ismételten előkerül a párhuzam a büntetőeljárással, amit a Rendelet így nevesít: „Ha a vizsgáló szemle, bizonyítási kísérlet, tárgy vagy személy felismerésre bemutatása, valamint a fogvatartottak közötti szembesítését rendeli el, e bizonyítási eljárások lefolytatására a büntetőeljárásról szóló törvény rendelkezéseit értelemszerűen alkalmazni kell.”²²

A Rendelet 15. §-a értelmében az eljárás alá vont fogvatartottat a meghallgatás megkezdésekor tájékoztatni kell a fegyelmi eljárással kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről, *védekezését* szóban vagy írásban is előadhatja. Az eljárás alá vont fogvatartott nem köteles vallomást tenni és a *vallomástételt* az eljárás során bármikor megtagadhatja, ez esetben figyelmeztetni kell arra, hogy ez az eljárás folytatásának és a fegyelmi felelősség megállapításának nem akadály. A vizsgálat során *bizonyítási indítványt tehet*, amelynek teljesítéséről vagy megtagadásáról a vizsgáló dönt. Döntése ellen külön jogorvoslatnak nincs helye, azonban a határozatban a megtagadás okát meg kell indokolni. Az eljárás alá vont fogvatartott – a büntetőeljárás során alkalmazott iratismertetés mintájára – a vizsgálat befejezésekor a fegyelmi *iratokat tanulmányozhatja*, azokról másolatot kérhet, kivéve a fogvatartotti tanú zártan kezelt adatáról, valamint a személyi állomány tagja írásos jelentésének a biztonságos fogvatartást veszélyeztető részéről.

A *tanúk* személyére és meghallgatására a Rendelet 16. §-a vonatkozik, miszerint tanúként az hallgatható ki, akinek a bizonyítandó tényről tudomása lehet. Ha a fegyelmi eljárás során tanúként nem a személyi állomány tagját vagy fogvatartottat kell meghallgatni, a tanú meghallgatásáról szóló értesítésnek tartalmaznia kell, hogy a megjelenés nem kötelező,²³ a tanúvallomás hiánya azonban a fegyelmi eljárás lefolytatásának nem akadály. Fegyelmi eljárásban tanúként a büntetés-végrehajtási szervezet szemé-

²¹ A vizsgáló a büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú, közalkalmazotti vagy kormányzati szolgálati jogviszonyban álló tagja lehet, ide nem értve a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott gazdasági társaságok és költségvetési szervek hivatásos szolgálati jogviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban vagy munkaviszonyban álló tagját.

²² Rendelet 12. § (2)

²³ A büntetőeljárás során, idézésre a tanúknak kötelező megjelenni.

lyi állományán túl a büntetés-végrehajtásban közreműködő személy is kihallgatható. A tanút a meghallgatás kezdetén figyelmeztetni kell a hamis tanúzás és a hamis vád következményeire. Bizonyos személyeknek joga van a tanúvallomás megtagadása, őket a Rendelet pontosan nevesíti: a fogvatartott hozzátartozója, az, aki az érintett kérdésben vallomásával magát vagy a hozzátartozóját bűncselekmény, szabálysértés vagy fegyelemsértés elkövetésével vádolná, egyházi személy és védő. A fegyelmi eljárásban a személyi állomány tagja és fogvatartott között szembesítés nem rendelhető el.

A vizsgáló az eljárás során a kivizsgálás megállapításait, észrevételeit és a csatolt iratokat az informatikai rendszer erre a célra kijelölt rovatában rögzíti. A meghallgatás során *jegyzőkönyvet* kell készíteni, amelynek tartalmaznia kell:

- a meghallgatás során feltett kérdéseket és az azokra adott válaszokat;
- az eljárás alá vont védekezését, az általa tett észrevételeket, az általa meghallgatásra javasolt további személyeket;
- a cselekmény beismerésére, illetve tagadására vonatkozó kijelentést;
- a kivizsgáló általi összegzést.

Ezt követően a fegyelmi ügy anyagait határozathozatalra a fegyelmi jogkör gyakorlója elé terjeszti. A rendelkezésére álló tények birtokában lehetősége van a fegyelmi eljárás *felfüggesztésére* vagy *megszüntetésére*, szükség esetén a kivizsgálás *határidejének meghosszabbítására*. Sikeres kivizsgálás esetén a fegyelmi jogkör gyakorlója *kitűzi a fegyelmi tárgyalás napját*.

A fegyelmi tárgyalás és a kiszabható fenyítések

A fegyelmi eljárás ezen szakaszában a fegyelmi fenyítés kiszabására csak fegyelmi tárgyalás megtartása esetén kerülhet sor. A tárgyaláson részt vevő személyeket a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 25/2017 az intézetekben fogvatartottak fegyelmi ügyeinek intézésére kiadott szakutasítása (továbbiakban: Szakutasítás) 21. pontja taxatív felsorolja. A fegyelmi tárgyaláson a vizsgáló ismerteti az eljárás alapjául szolgáló cselekményt és a vizsgálat eredményét, a beszerzett bizonyítékokat – kivéve a zártan kezelt adatokat. Ezt követően a fegyelmi jogkör gyakorlója meghallgatja az eljárás alá vont fogvatartott védekezését. Az eljárás alá vont személy vagy védője indítványára a fogvatartott reintegrációs tisztjét is meg kell hallgatni. A fegyelmi jogkör gyakorlója a fegyelmi eljárás *határozathozatali szakaszában* minden esetben (kivéve megszüntetés) köteles tárgyalási jegyzőkönyvet felvenni, és abban a fegyelmi eljárás alá vont elítelt(ek) által elmondottakat, illetve minden más bizonyítékot rögzíteni. Az első fokú eljárást a *fegyelmi határozat* zárja, amely tartalmazza az indoklás²⁴ mellett a *fegyelmi fenyítésre* vonatkozó döntést.

²⁴ A fegyelmi jogkör gyakorlója szóban köteles indokolni döntését, az írásos indoklás 5 napon belül kézbesítendő az eljárás alá vont fogvatartottnak.

A Bv. törvény a korábban évtizedekig használt 3 fenyítési formát (feddés, személyes szükségletekre fordítható összeg, magánelzárás) további 3 lehetőséggel egészítette ki:

- *feddés;*
- 1–6 hónapig terjedő időtartamig az elítélt *magánál tartható tárgyai körének korlátozása;*
- a *intézet által szervezett programokon, rendezvényeken, művelődési, szabadidős, illetve sportprogramokon való részvétel korlátozása, az azoktól való eltiltás, amely meghatározott alkalmakra, de legfeljebb 3 hónapig tarthat;*
- a *többlétszolgáltatások megvonása 1–3 hónapig terjedő időre;*
- a *személyes szükségletre fordítható összeg csökkentése (amely 50%-ig csökkenthető, legfeljebb 6 hónapig);*
- *magánelzárás.*

A *személyes szükségletre fordítható összeg csökkentését* hónapokban és százalékban kell meghatározni, míg a *szervezett, illetve szabadidős programokon való részvétel korlátozása*kor a konkrét program megnevezése mellett a meghatározott alkalmakra, vagy hónapokban megjelölve lehet a fenyítés mértékét kiszabni.

A *magánelzárás* végrehajtása orvos és pszichológus előzetes engedélyével kezdhető meg, és félbe kell szakítani, ha az előbbi személyek a folytatást nem javasolják. A törvény életkorhoz, a fogvatartás jogi jellegéhez és végrehajtási fokozatokhoz kötötten határozza meg a magánelzárás generális minimumát és maximumát (5–25 nap). A várandós és kisgyerekes nővel szemben, bármilyen súlyos is a cselekménye, magánelzárásnak nincs helye.

Magánelzárás alatti fogvatartotti korlátozások:

- kimaradásra, eltávozásra nem mehet;
- a védővel való kapcsolattartás kivételével nem telefonálhat, és nem levelezhet;
- nem küldhet, és nem kaphat csomagot;
- nem fogadhat látogatót, kivéve a lelkészt, szabadulása előkészítésekor leendő munkáltatóját, a pártfogó felügyelőt és a karitatív szervezet megbízottját;
- nem vásárolhat személyes szükségleti cikkeket;
- nem veheti igénybe az intézet művelődési és sportolási lehetőségeit;
- sajtóterméket nem olvashat.

Védőjével azonban magánelzárás alatt is érintkezhet a fogvatartott. Amennyiben azt az intézet parancsnoka engedélyezi, felügyelettel meglátogathatja súlyosan beteg közeli hozzátartozóját, illetve részt vehet közeli hozzátartozója temetésén. Lehetőséget nyújt a Bv. tv. arra vonatkozóan is, hogy az elmaradt látogatás, csomagküldemény átvétele, valamint a vásárlás a magánelzárást követően – bár nem kötelező érvényűen – bepótolhatóvá váljon.

A jogorvoslat lehetőségei

Az első fokon kiszabott, fenyítések elleni panasz esetén – kivételt képez ez alól a magánelzárás fenyítés – a keletkezett fegyelmi anyagot az intézet parancsnokának kell eljuttatni, aki nyolc napon belül másodfokú határozatot hoz a Rendelet 25. §-a értelmében. Határozatában az elsőfokú döntést helybenhagyhatja, a fegyelmi eljárást megszüntetheti, vagy az elsőfokú határozatot hatályon kívül helyezi és új elsőfokú eljárás lefolytatását rendeli el. A másodfokú határozatot a fegyelmi jogkör gyakorlója – az eljárás alá vont fogvatartott meghallgatása után – tárgyaláson hozza meg, a tárgyaláson az elsőfokú tárgyalásra vonatkozó szabályok az irányadók.

Az első fokon kiszabott magánelzárás fenyítés esetén a fenyített fogvatartott a *büntetés-végrehajtási bíróhoz* bírósági felülvizsgálati kérelmet nyújthat be. A bírósági felülvizsgálati kérelmet a határozat közlésekor nyomban be kell jelenteni. Ebben az esetben az ügyben keletkezett teljes fegyelmi anyag fénymásolatát meg kell küldeni a büntetés-végrehajtási bíró számára. A másodfokú határozathozatalig a magánelzárás fenyítés végrehajtása nem kezdhető meg.

A büntetőjogi vád és a fegyelmi eljárás közötti kapcsolat

A fogvatartottakra vonatkozó fegyelmi eljárás gyakorlata a fentiek alapján igazolhatóan mélyebben gyökerezik és több elemében rokonságot mutat a büntetőeljárással, mint az egyszerű munkajogi vagy egyéb aspektusból megközelített fegyelmi felelősségre vonás. A továbbiakban ezt a tételt igazoltnak tekintve nem kívánom ezen állítást bizonyítani, hanem a büntetőjogi vád aspektusából tekintem át.

A büntetőjogi vád fogalma a bevezetőben már említett Emberi Jogok Európai Egyezményére vezethető vissza, amelyről tudjuk, hogy több alapvető jogelvet rögzít, amelyet az Emberi Jogok Európai Bírósága²⁵ (továbbiakban: Bíróság) esetjoga tölt meg valós tartalommal. Témánkhoz a 6. cikk, azaz a *tisztességes tárgyaláshoz való jog* kapcsolódik, amely a bírósági eljárás garanciájaként kiemelt helyet foglal el az emberi jogok katalógusában. A tisztességes eljáráshoz való jog tartalmának meghatározásában a Bíróság jelentős szerepet játszik. Ennek megfelelően a Bíróság esetről esetre alakítja az elv tartalmát.²⁶ Az Egyezmény 6. cikkének szövegében említett részjogosítványok – például az ártatlanság véelme vagy a védelemhez való jog – mellett a Bíróság a tisztességesség elvéből további jogosítványokat is levezetett. „A tisztességes meghallgatással összefüggésben ilyennek tekinthető a személyes meghallgatás követelménye, a hatékony közreműködés követelménye a meghallgatás során, a fegyverek egyenlőségének elve, a kontradiktórius eljáráshoz való jog, a bizonyítékok megismerhetősége, a tanúkkal való közvetlen kontaktus érvényesülésének követelménye, az önvádra kötelezés tilalma, a hallgatáshoz való jog, az ügy megfelelő kivizsgálásának követelménye,

²⁵ *European Court of Human Rights* (ECtHR) Az emberi jogok védelmére felállított bíróság strasburgi székhellyel működik.

²⁶ Nagy (2010)

valamint az indokolással ellátott határozat követelménye.”²⁷ A Bíróság hosszú évek óta alakítja a 6. cikk szakmai tartalmát (ezen elv kapcsán szokta a szakirodalom az Egyezményt *élő organizmusként* emlegetni), arra tekintettel, hogy a jogvédelem minél tökéletesebben megvalósuljon.

Kérdésként merülhet fel, hogy az Egyezmény 6. cikke által képviselt tisztességes eljáráshoz való jog, hogyan kapcsolódik és érvényesíthető-e egyáltalán a fogvatartottak fegyelmi eljárására vonatkoztatva. A „függőhidat” számunkra a büntetőeljárás és a fegyelmi eljárás között a *büntetőjogi vád* fogalma jelenti. A Bíróság a büntetőjogi vád fogalmának meghatározásánál nem a nemzeti jogban elfogadott terminológiát veszi alapul, hanem annak autonóm jellegét hangsúlyozza. „Úgy lehet tehát értelmezni, mint az illetékes hatóságtól eredő hivatalos közlést az egyén számára arról, hogy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják, mely megfelel annak a fogalomnak is, hogy ez a gyanúsított helyzetére lényeges kihatással van.”²⁸ Egy-egy konkrét ügyben annak megállapításához, hogy az érintettnek büntetőjogi váddal kellett-e szembenézzen, több körülményt együttesen kell megvizsgálni:

1. az adott állam nemzeti joga a cselekményt büntetőjoginak minősíti-e (ennek inkább informatív, mintsem ügydöntő jelentősége van);
2. az elkövetett cselekmény jellegét;
3. a kiszabható büntetés természetét és súlyosságát.²⁹

A kiszabható büntetés természetével és súlyosságával összefüggésben fontos megjegyezni, hogy nem a ténylegesen kiszabott büntetés az értékelés kiindulópontja, hanem az egyén szempontjából azt kell figyelembe venni, hogy az eljárás során vagy azt követően milyen jogkövetkezményektől kell tartania. A fegyelmi eljárást és a fegyelmi döntést követő jogkövetkezmények sora bizonyítja, hogy esetünkben a büntetőjogi vádként történő értelmezés megállja a helyét.

A szabadságvesztés alatti súlyos és több alkalommal elkövetett fegyelemsértés, előre vetítheti a fogvatartott *végrehajtási fokozatának szigorítását*. A végrehajtási fokozat határozza meg az elítélt életrendjét, intézetben belüli mozgását, elkülönítését a külvilágtól; őrzését, felügyeletét, ellenőrzését; az adható jutalmak és fenytések mértékét. Az új Btk. hatályba lépése előtt (2013. július 1.)³⁰ *elítéltek esetében*, jelentős befolyással van a várható szabadulásra is, ami súlyosabb fokozatba helyezés esetén akár *1 évet meghaladóan is kitolhatja a szabadulás idejét*. A büntetés-végrehajtási gyakorlatban tényként kezelendő az a megállapítás, amely szerint az elítéltek feltételes szabadságra bocsátására hatást gyakorol az úgynevezett „fegyelmi helyzet”. Amennyiben az állítás helytálló – hogy a kiszabott fegyelmi fenytés(ek) gyakori következményeként marad

²⁷ Bieber – M. Tóth (2014) 14.

²⁸ SERVES Franciaország elleni ügye 1997 (20225/92.) Forrás: kuria-birosag.hu/hu/ejeb/serve-franciaorszag-elleni-ugye-2022592.

²⁹ Grád (2006) 57.

³⁰ A jelenleg hatályos Btk. (38. § 39, § 42-43. §) nem a végrehajtási fokozatokhoz, hanem a visszaeséshez köti a feltételes szabadlábra bocsátás idejét, ezért egy súlyosabb fokozatba helyezés ma elsősorban az egyes rezsimekhez igazodó kedvezményekre lehet negatív hatással.

el a feltételes szabadságra bocsátás – ennek logikus következménye, hogy a *fegyelmi eljárás tényleges hatást gyakorol a szabadságvesztés időtartamára*. Ezt az állítást támasztja alá a Helsinki Bizottság tanulmányában kiemelt jelentőségűnek tartott Campbell and Fell v. The United Kingdom³¹ eset, amely kapcsán a „Bíróság expressis verbis kimondta: függetlenül attól, hogy a feltételes szabadságra bocsátás nem alanyi jog, az a tény, hogy egy döntés következtében lényegesen tovább tart a fogva tartás, mint egyébként anélkül, elegendő ahhoz, hogy a döntés alapjául szolgáló cselekményt kriminális karakterűnek tekintsük.”³²

A *fegyelmi elkülönítés* az előzetes letartóztatás mintájára értelmezhető egy úgynevezett „személyi szabadságot tovább korlátozó kényszerintézkedésnek”, amely a fegyelemsértés alapos gyanújának esetén a fogvatartott elszigetelésével segíti elő az eljárás lefolytatását. A súlyosnak mondható szankció akár 20 napig is tarthat. A fegyelmi okból elrendelt egyszemélyes elhelyezés során a fogvatartott életrendje, a programokon való részvétele korlátozható, az itt eltöltött idő a magánelzárás fenyítésbe nem számítható bele. A fegyelmi határozattal megszületett döntések közül kiemelten kell kezelni a magánelzárás fenyítést, amely 5–25 napon keresztül a „normál” büntetés-végrehajtási korlátozásokat messze meghaladják. Egyetérthetünk a Helsinki Bizottság tanulmányában szereplő állítással, amely szerint *magánelzárással büntethető fegyelmi ügyek kriminális természetűek*, tekintettel arra, hogy a magánelzárás fenyítés olyan súlyos szankció, amelynek büntetőjogi jellege bizonyítható: „Az Engel-ítélet érvelése szerint egy jogállamban a büntetőjog területére esik a szabadságelvonás mint kiszabható büntetés. A fogvatartottak elleni fegyelmi eljárások esetében a magánelzárás tehát önmagában elégséges indok arra vonatkozóan, hogy a 6. cikkben foglalt garanciák érvényesülése számon kérhető legyen az eljárásban.”³³

Összegzés

Tanulmányomban azt igyekeztem igazolni, hogy a büntetőeljárás és a fogvatartotti fegyelmi eljárás elvei tulajdonképpen édestestvérek. Nyilvánvaló, hogy a fegyelmi eljárás szabályrendszere és a hozzá köthető garanciák nem teljeshetnek ki olyan mélységben, mint a büntetőeljárásban. Azonban jól megfigyelhető az a jogalkotói szándék, amellyel a korábbi szabályozást oly módon korszerűsítették, hogy lehetővé vált a törvényesség direkter megjelenése. Fontos elemnek tartom azt is, hogy e területen is sikerült továbbvinni azt a korszerű látásmódot, amely az egész igazságszolgáltatási reform egyik fő célkitűzése volt.

³¹ Case of Campbell and Fell v. The United Kingdom (Application no. 7819/77; 7878/77) Judgment of 28 June 1984.

³² Bieber – M. Tóth (2014) 16.

³³ Bieber – M. Tóth (2014) 16.

IRODALOMJEGYZÉK

- Bieber Ivóna – M. Tóth Balázs (2014): Nemzetközi kitekintés. In *Fegyelmi eljárások a büntetés végrehajtásban. A tisztességes eljáráshoz való jog a fogvatartottak elleni fegyelmi eljárásokban*. Budapest, Magyar Helsinki Bizottság.
- Frigyer László (2016): A kriminalisztika és a büntetés-végrehajtás kapcsolata. *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVII.* Pécs. Forrás: www.pecshor.hu/periodika/XVII/frigyer.pdf (2017. 12. 11.)
- Grád András (2006): Büntetőjogi és büntetőeljárás kérdések az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatában. *Romániai Magyar Jogtudományi Közöny*, 3. évf. 3. sz. 57–85.
- Kazai Viktor Zoltán – Kovács Krisztina (2014): Fegyelmi iratok elemzése. In *Fegyelmi eljárások a büntetés végrehajtásban. A tisztességes eljáráshoz való jog a fogvatartottak elleni fegyelmi eljárásokban*. Budapest, Magyar Helsinki Bizottság.
- Nagy Anita (2010): Emberi jogok és a büntetőeljárás kapcsolata (I. rész). *Sectio Juridica et Politica*. Tomus XXVIII. Miskolc. 341–369. Forrás: www.matarka.hu/koz/ISSN_0866-6032/tomus_28_2010/ISSN_0866-6032_tomus_28_2010_341-369.pdf (2017. 11. 22.)
- Pallo József (2006): A gyógyító jellegű büntetőjogi kényszerintézkedések végrehajtásának jellegzeteségei. *Börtönügyi szemle*, 25. évf. 3. sz. 21–34.
- Pallo József – Forgács Judit (2015): Vonzások és választások: Aktuális kihívások és lehetséges válaszok a magyar börtönügyben. *Belügyi Szemle*, 63. évf. 11. sz. 77–95.
- Szűcs András (2011): A magánelzárás fenytés elleni fellebbezés elbírálása. *Börtönügyi Szemle*, 30. évf. 1. sz. 69–78.

Jogforrások

2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról
- 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól
- 14/2014. (XII. 17.) IM rendelet büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak fegyelmi felelősségéről
- 25/2017. (II. 14.) büntetés-végrehajtás országos parancsnokának szakutasítása a bv. intézetekben fogvatartottak fegyelmi ügyeinek intézéséről

Jogesetek

- SERVES Franciaország elleni ügye 1997 (20225/92.) Forrás: kuria-birosag.hu/hu/ejeb/serve-franciaorszag-elleni-ugye-2022592 (2017. 12. 11.)
- Case of Campbell and Fell v. The United Kingdom (Application no. 7819/77; 7878/77) Judgment of 28 June 1984.

ABSTRACT

Aspects of Procedural Criminal Law in the Disciplinary Actions against Prisoners

FORGÁCS Judit

In the case of infringements committed during imprisonment, we strive to ensure the necessary control and sanctions in an efficient, humane way by meeting the highest professional standards. The disciplinary actions against prisoners are closely related to criminal proceedings in terms of their objective and duty systems. In my study, I attempt to demonstrate the above statement through a detailed presentation of disciplinary actions.

Keywords: law enforcement, disciplinary actions, prisoners, criminal charge